

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS RESPONS TILL ÅBO AKADEMI HÖSTEN 2014

1. UNIVERSITETETS UPPGIFT, PROFIL OCH INSATSOMRÅDEN

Åbo Akademis strategiska mål är framgångsrik forskning, kvalitetsinriktad undervisning, ökad internationalisering och ett bredspektrigt ansvar för den finlandssvenska gemenskapen. Ministeriet rekommenderar att universitetet stärker sin utbildning på ett internationellt plan och ökar forskningssamarbetet. Vidare rekommenderas Åbo Akademi att satsa på nätverksbildning främst på nordisk nivå.

Universitetet har strävat efter att på ett så omfattande plan som möjligt betjäna den svenskspråkiga gemenskapen samtidigt som man har satsat på ökad fokusering, centraliserad verksamhet och en organisation som är mer flexibel i syfte att öka den strategiska rörelsemånen. Många reformer har visat sig vara svåra processer, som har dragit ut på tiden mera än väntat. Syftet i universitetsgemenskapen har varit en öppen diskussion om den strategiska utvecklingsinriktningen. På basis av det universitetsbesök som styrningen omfattar har det kommit fram att personalen i ökande grad vill påverka strategins innehåll redan i det förberedande skedet så att tid reserveras i lämplig omfattning för diskussion. Också studerandena upplever att deras möjligheter att påverka har inskränkts under de senaste åren även om studentkåren bereds tillfälle till ställningstaganden i samband med det förberedande arbetet.

Kriterierna för den landsomfattande finansieringsmodellen har överförts på allokeringen av interna resurser och de har en starkt styrande inverkan på verksamheten. Med beaktande av de olika enheternas ansvar inom det svenskspråkiga högskolefältet är detta problematiskt. Ministeriet betonar att universitetens landsomfattande finansieringsmodell i första hand har skapats som en grund för tilldelningen av finansiering mellan universitetet.

Ministeriet anser att det behövs tillräckliga och fungerande strukturer för samarbete och arbetsfördelning inom den svenskspråkiga högskoleutbildningen. Då stärks verksamhetens kvalitet och genomslagskraft. Åbo Akademi har upprätthållit ett omfattande regionalt verksamhetsnätverk och har i detta arbete haft stöd av Stiftelsen för Åbo Akademi. Det starka samarbetet mellan universitetet och stiftelsen återspeglar sig i verksamheten också på ett mer omfattande plan.

Universitetets resultat har försämrats med avseende på strategins uppföljningsindikatorer både vad gäller den internationella forskningsfinansieringen och andelen studerande som avlägger högskoleexamen inom sju års tid. De planerade, gemensamma programmen för examina på nordisk nivå har inte kommit igång.

2. GRUNDLÄGGANDE UPPGIFTER

2.1. UTBILDNINGEN

Vad gäller antalet högre och lägre högskoleexamina sackar universitetet fortsättningsvis märkbart efter sina examensmål. Antalet examina inom det teknisk-vetenskapliga och det naturvetenskapliga området ligger längst från de uppställda målen. Inom det ekonomiska och hälsovetenskapliga området är antalet studerande som har avlagt 55 studiepoäng svagt

när man ser till läget på nationell nivå. Trots den svaga examensproduktiviteten ligger motsvarande andel inom det naturvetenskapliga området på en bra nivå när man jämför med enheterna inom övriga områden. I relation till undervisnings- och forskningspersonalens styrka producerar Åbo Akademi på det landsomfattande planet högre högskoleexamen i relativt blygsam skala inom flera utbildningsområden på universitetet. Den här situationen har varat länge och den försvårar tillgången på yrkeskunnig personal inom centrala svenskspråkiga välfärdstjänster.

Speciellt problematisk är situationen inom undervisningsväsendet: de nuvarande utbildningsvolymerna inom Åbo Akademi räcker inte på långt när till för att trygga tillgången på centrala lärargrupper (t.ex. inom matematiskt-naturvetenskapliga ämnen). Universitetet når inte alls upp till de mål som har ställts upp för de matematiskt-naturvetenskapliga ämnena. Universitetet lämnar en hel del att önska också vad gäller de mål som har ställts upp för lärarutbildningen inom det humanistiska utbildningsområdet.

Åbo Akademi har inlett arbetet med att förnya sitt utbildningsutbud. Syftet är tydligare studiestigar med början från år 2015. Ett av syftena med reformen är att försnabba studierna. Reformen går i positiv anda men löser inte de aktuella problemen med det otillräckliga antalet personer som utbildas.

Åbo Akademi rekommenderas analysera orsakerna till att målen inte har nåtts och i snabb takt lägga fram åtgärder som ryggar tillgången på arbetskraft som är viktigt med tanke på välfärdstjänster på svenska. Inbördes växelverkan mellan studerande och lärare stöder undervisningens innehållsliga utveckling. Utgående från responsen av studerande för kandidatexamen var de studerandena märkbart mer tillfredsställda med växelverkan med undervisningspersonalen än fallet är i snitt i universitetet.

2.2. FORSKNINGEN

Antalet universitetspublikationer på internationell nivå är en tredjedel högre än i början av 2000-talet. Tillväxten är högre än inom hela universitetssektorn, dvs. en dryg fjärdedel. Utgående från de bibliometriska resultaten ligger genomslagskraften för universitetets forskning på en medelnivå med avseende på världsnivån, men den bästa forskningen når inte upp till den här nivån. Inom naturvetenskaperna, bio- och miljövetenskaperna samt inom teknik uppnår universitetet medelnivån i världen. Toppnivån inom forskningen uppnår universitetet bara för teknikens del.

Universitetet har ställt upp som mål att år 2020 höra till de tre bästa forskningsuniversitetet. Speciellt inom naturvetenskaperna och teknik är målet att vara landets ledande forskningsuniversitet. Med beaktande av de aktuella resultaten såväl inom publikationsverksamheten som inom anskaffandet av extern forskningsfinansiering är detta enligt ministeriet ett utmanande mål, som förutsätter en avsevärt bättre strategisk allokering av resurserna och en effektiviserad verksamhet.

Universitetet överskred betydligt sitt mål vad gäller doktorsexamina. Det finansierar 40 forskarplatser i tio doktorsprogram. Universitetet sackade betydligt efter sitt mål beträffande den utomstående forskningsfinansieringen om man ser till totalfinansieringen. Universitetet har satsat på att stärka sina egna toppenheter i syfte att öka deras möjligheter att framdeles få yttre, konkurrensutsatt finansiering. Med avseende på forskarkarriärstrukturen är det viktigt att utgående från strategin finna en balans mellan de personer som har placerat sig på det första trappsteget respektive de övriga trappstegen. Universitetet rekommenderas att allt framgent utveckla den forskarkarriär som följer efter doktorsexamen.

År 2013 ökade universitetet sin forskningsbaserade växelverkan med det omgivande samhället: det handlar dels om olika åtgärder inom vetenskapskommunikationen, dels om åtgärder för att popularisera vetenskap.

3. 3.LEDNINGSFUNKTIONEN, EKONOMIN OCH DET STRUKTURELLA UTVECKLINGSARBETET

Åbo Akademi har år 2013 gjort upp en långsiktig plan för att förnya sin organisationsstruktur både vad gäller den akademiska och förvaltningsanknutna organisationen. Syftet är att stärka utbildningen och forskningen samt universitetets ekonomi. Enligt planerna ska programmet vara klart år 2016. Universitetets mål är att skära ner de nuvarande tolv enheterna till fyra vid ingången av år 2015. Samtidigt ska förvaltningspersonalen i sin helhet sammanföras så att den lyder under universitetets servicefunktion. Ministeriet uppmanar universitetet att försöka finna en optimal balans mellan att rikta in resurserna på att förnya de interna strukturerna, att utveckla en kvalitetsinriktad undervisning, styrning och forskning samt det pedagogiska ledarskapet. Faran är att verksamhetens resultat ytterligare naggas i kanterna under den långa förändringsprocessen. Då försämras de ekonomiska verksamhetsförutsättningarna.

Programmet innehåller ett mål om att småningom skära ner antalet årsverken så att det år 2017 omfattar 64 personer. Personalens pensionering är en möjlighet för universitetet att genom rekryteringspolitiken se över sin personalstruktur så att den allt tydligare överensstämmer med de strategiska målen.

Åbo Akademi har i samråd med universitetet i Åbo förberett placeringen av de geovetenskapliga funktionerna i gemensamma utrymmen från början av år 2016. Ministeriet uppmanar universitetet att fortsätta främja det lokala samarbetet och att överväga om starkare synergieffekter går att få också av samarbetet med yrkeshögskolan i Åbo. Universitetet har haft en central roll i den verksamhet som högskolorna bedriver inom sitt forum för hållbar utveckling. Universitetet fungerar aktivt i många nätverk med syfte att förmedla utbildning i hållbar utveckling.

Universitetets resultatutveckling har dalat och resultatnivån är relativt låg under perioden 2011-2013, och resultatet år 2013 (0,2 % av den totala avkastningen) är rätt svagt. Resultatet utan avkastning från investerings- och finansieringsverksamheten var - 2,5 %, vilket kan anses svagt. Universitetet har vidtagit anpassningsåtgärder för att förbättra de ekonomiska verksamhetsförutsättningarna. Ministeriet betonar att universitetet i samband med strukturreformerna ska följa god personalpolitik och säkerställa studerandenas rättsskydd.

Soliditeten (84,4 %) och likviditeten (QR=4,0) är på en utmärkt nivå. Den konkurrensutsatta forskningsfinansieringens andel av totalfinansieringen är 16,4 % (målet år 2016 är 19 %). Affärsverksamhetens resultat är med liten marginal vinstbringande.

Universitetet måste förbereda sig på att den statliga finansieringen under de närmaste åren inte tillåter märkbara anslagsökningar till följd av det tryck som riktar sig mot den offentliga sektorn. Med tanke på det långsiktiga utvecklandet av universitetets verksamhet är nivån på den kalkylmässiga grundläggande finansieringen viktig. Proportionellt sett har universitetets ställning stärkts från år 2014 till år 2015 med avseende på den grundläggande finansieringens kalkylmässiga kriterier på basis av andelen utländska personer som har avlagt högre högskoleexamen, andelen utländska personer som har avlagt doktorsexamen, högre högskoleexamina och den internationella finansieringen. På motsvarande sätt har en försämring ägt rum med avseende på den grundläggande finansieringens kalkylmässiga kriterier speciellt för publikationernas del och den utländska personalens del.

Reformerna i början av år 2015 i universitetets kalkylmässiga finansieringsmodell förutsätter en ny utvärdering av publikationsprofileringen inom det tekniskvetenskapliga området. Alternativet är att på kort sikt förbereda sig på de anslagsförändringar som reformen innebär.

Finlands Akademis finansieringsredskap för strategisk forskning öppnar nya möjligheter för universiteten. Samma gäller tilläggsatsningen på en ökad profilering av den konkurrensutsatta finansiering som Finlands Akademi har hand om.

4. FORTSATTÅ ÅTGÄRDER SOM KRÄVER RAPPORTERING

Universitetet ombeds att före den 16.3.2015 rapportera om hur de centrala utvecklingsåtgärderna som har definierats i avtalet för perioden 2013-2016 framskrider. Samma gäller åtgärderna som ansluter sig till utbildningsvolymerna i syfte att trygga välfärdsservice på svenska.

BILAGOR

- Undervisnings- och kulturministeriets skriftliga respons till universiteten hösten 2014
- Översikt över universitetens ekonomi och personal
- Placeringen av universitetens utbildningsområden i den riksomfattande helheten
- Universitetsforskningens effektivitet och produktivitet per huvudvetenskapsområde i början av 2010-talet
- Resultat av kandidatresponsen hösten 2013 och våren 2014

Åbo Akademin määrälliset tavoitteet kaudelle 2013-2016

	Toteutuma			Keskiarvo 2011-2013	OPM/sov. 2013-2016	Tavoitteen tot.-% 2013		Tot. muutos-% 2012-2013	
	2011	2012	2013			YO	Valtak.	YO	Valtak.
Ylemmät korkeakoulututkinnot									
Teologinen koulutus	14	18	12	15	18	67 %	101 %	-33 %	5 %
Humanistinen koulutus	98	81	88	89	85	104 %	106 %	9 %	6 %
Kasvatustieteellinen koulutus	96	70	101	89	100	101 %	86 %	44 %	-3 %
Yhteiskuntatieteellinen koulutus	81	65	70	72	75	93 %	108 %	8 %	-2 %
Psykologian koulutus	16	15	15	15	15	100 %	112 %	0 %	16 %
Terveystieteiden koulutus	10	9	15	11	15	100 %	105 %	67 %	10 %
Kauppätieteellinen koulutus	47	58	81	62	80	101 %	104 %	40 %	9 %
Luonnontieteellinen koulutus	35	47	47	43	80	59 %	84 %	0 %	6 %
Teknillistieteellinen koulutus	56	52	37	48	70	53 %	87 %	-29 %	4 %
Yhteensä	453	415	466	445	538	87 %	96 %	12 %	4 %

Tohtorin tutkinnot

74	72	79	75	66	120 %	105 %	10 %	5 %
----	----	----	----	----	-------	-------	------	-----

Alemmat korkeakoulututkinnot

502	446	485	478	610	80 %	92 %	9 %	0 %
-----	-----	-----	-----	-----	------	------	-----	-----

Ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrä

514	581	550	548	450	122 %	114 %	-5 %	6 %
-----	-----	-----	-----	-----	-------	-------	------	-----

Suomesta lähteneiden tai Suomeen saapuneiden vaihto-opiskelijoiden määrä (vaihdon kesto yli 3 kk)

382	380	414	392	450	92 %	90 %	9 %	0 %
-----	-----	-----	-----	-----	------	------	-----	-----

Tunnuslukutavoitteet	Toteutuma			Keskiarvo 2011-2013	OPM/sov. tavoite 2016	Tavoitteen tot.-% 2013		13 toteuman suhde 11-13 keskiarvoon	
	2011	2012	2013			YO	Valtak.	YO	Valtak.
Tohtoritutkinnot / tutkijanuravaihe IV henkilötyövuodet	0,58	0,62	0,67	0,63	0,6	112 %	91 %	108 %	103 %
Vähintään 55 op. suorittaneiden osuus	25,2	24,6	28,4	26,1	30	95 %	89 %	109 %	105 %
Tieteelliset julkaisut / opetus- ja tutkimushenkilökunta	1,77	1,51			1,9				
Kilpailtu tutkimusrahoitus / kokonaisrahoitus	16,6	16,7	16,4	16,6	19	86 %	90 %	99 %	101 %
Ylemmät korkeakoulututkinnot / opetus- ja tutkimushenkilökunta	0,60	0,57	0,64	0,60	0,7	91 %	90 %	106 %	106 %
Opettajien ja tutkijoiden kv-liikkuvuus (väh. 1 vko) / opetus- ja tutkimushenkilökunta	0,62	0,68	0,56	0,62	0,7	80 %	91 %	91 %	101 %